

Дагъустан Республиканы Президентин, Калкъдин Собраниени ва Дагъустан Республиканы Гьюкуматдин Заявление

Заявленияйи дупна: «Му йивну йик'увал – дагъустандин жямаят-лугъдиз нубатнан ражари гъясуз дих апувал, душмнари ихь сат'и хулаъ айи ислягъвалин ва саламат-валин к'уллан йивувал ву. Инсаф-суз ляхин гъапу тахсиркрани, варижун'яйи чан гъякъ вуйивал тасдикъ дап'наи исламдин насигъатчи йивну дук'ну, дагъустан халкъарин варит'ан гирами гъиссарин лик иливну. Сиражудин Ханмягъмадовичди, дагъустандин жямаятлугъдин арайи ислягъвал ва саламатвал уьхбан бадали, гизаф йисарин арайи жафа гъизигну. Дугъу экстремизмийиз ва терроризмийиз к'ваант'ан къаршувал улупуйи. Чаз Аллагъдихъан ﷻ гуч' айивалина чан зигъимлували дугъаз республикайи ва гъирагъари ахью гъюрмат ва машгъурвал гъабхну. Диндин насигъатчийиз ахьсиди гъапу му алчагъвал радикал, экстремист тереф уьхжорайидарин инсансузвалин шагъидвал ву. Учу къанун уьхру органарикан, му тахсиркарвал ашкар ап'бан бадали, ижмишнаан чалишмиш хъувал, тахсиркарриз гъякълу ва ижми жаза тувувал т'алаб апурача. Республикайиз гъагъи, аьгъ апуз даршлу зарар гъабхну. Дагъустандин лайик'лу бай, диндин илим тарабгъру кас, Аллагъдин ﷻ рякъюъ т'аьрур, гъякълу ватанпервер йик'бахъди аьлак'алу вуди, Сиражудин Ханмягъмадовичдин багахълуйириз ва мирасариз башсагълугъвал ккун апурача. Сиражудин Ханмягъмадович Ибрафиловдин ччвур ва уждар ляхнар дагъустанлуйирин к'ваъ гъаргандиз гъузди.

РД-йин Президент, РД-йин Халкъдин Собрание, РД-йин Гьюкумат.

Ихь Ватандан хажалатнан хабар

Гъюрматлу ватанагълийир! Гъяйифки, хажалатнан, дерднан хабрар ихь ватанди кам шуладар. Аллагъу Тааьлайихъан гуч' дарди, чпин ч'уру метлебар тамам ап'бан бадали, саспидари инсанар йивну йихура. Магъа гъамциб йигъахъна дуфнахъ. Кавказди диндин улихъ хъайидарра йивну йихувал давам шула. Магъа октябрин вазлин 27-пи йигъан диндин зурба аьлим, машгъур насигъатчи, ислягъвалин дирбаш женгчи Сиражудин-гъяжи Ибрафилов йивну гъак'ну.

Ансар Рамазанов
ansarassalam@mail.ru

Сиражудин-гъяжи адлу аьлим вуйи. Чпин Хюриск гъулаъ имамвал апури, дугъу Дербент шагъри Исламдин институт тешкил гъап'ну, ва душваъ регъбервал гъабхури гъахъну. Ихь имбу аьлимариси дугъура экстремизмийиз ва терроризмийиз къаршуди ляхин гъабхури гъахъну. Му хабар гъебхъдарин суал саб вуйи: Гъаз? Фу бадали? Дугъу шлиз манигъвал апурайихъа? Инсан йивну йик'увал бязидариз варит'ан пч'у ляхин дубхъна. Диндин улихъ хъайидар, имамар, аьлимар йивну йихури ихь республикайи сабпи раж дар. Аллагъдин ﷻ рякъюъ ади йивну гъийихдарин къадар артухъ шула. Гъамукъадар ихь аьлимар йивну гъийихнушра, ихь къанун уьхру органари, гъяйифки, сар тахсиркаркъан гъелелиг дагнадар.

Сиражудин халу экстремизмийиз ва терроризмийиз къаршу кас вуйи. Рякъюрыйганси, му касди мицдар уждар ляхнар апури, шлиз-вуш къабул гъабхъундар. Хъа дурари фициб ният ади му алчагъ ляхин гъап'нушра, дурарин ниятар к'улиз удубч'идар, гъаз гъапиш Ислам дин Аллагъу Тааьлайи гъарган заанди гъибтди. Исламдиз манигъвал апурача к'ури, дин улихъ дурубшбан бадали, душмнари гизаф аьлимар йивну йихура, амма диндиз саб манигъвал гъелелиг дурарихъан апуз гъабхъундар ва, иншаАллагъ, хъибдира дар. Хъа Сиражудин-гъяжи йивну йик'ували вари мусурмнарин к'ваз ищру гъап'ну. Диндин душмнарин ниятар к'улиз удубч'иван бадали, гъаму йигъланмина ухъу хъанара артухъди, ижмиди,

к'ваант'ан ихь дин тарабгъуз, дидхъан хъч'ихуз зегъмет зигидихъа. Дагъустандин мусурмнарин Духовный управленияйи, «Ас-салам» газатдин редакцияйи, текелиф кап'ри, Сиражудин-гъяжи Ханмягъмадовичдин багахълуйириз, мирасариз ва вари мусурмнарриз сабур тувувал Аллагъдикан ﷻ ккун апура. Му аьгъ апуз читин ляхин ву. Хъанара варидариз сабур тувувал Аллагъдикан ﷻ ккун апурача. Гирами Къур'анди дупна (мяна): «Дугъридданна ухъу Аллагъдихъан ﷻ вухъа ва дугъахъна къяляхъ хътакидихъа». Гъит Аллагъу Тааьлайи вари кечмиш гъахъидарин гунгъарин аьфв апри, дурариз рягъим апри, дурарин хайирлу ляхнар ва ниятар къабул апри, дурарин Ахират ужуб апри! Амин!

Нумрайиъ:

маш 3

Гъюрматлу касдин хилиз мак апуваликан

маш 6

Къза-балйирихъан-мина гъюру рягъмат

маш 7

Мавлид – афзал ляхнарликан ву

Велед кечмиш хъувал . . .

ДУГЪРИДАННА УХЪУ АЛЛАГЪДИХЪАН ﷻ ВУХЪА ВА ДУГЪАХЪНА КЪЯЛЯХЪ ХЪТАКИДИХЪА

Веледар абйир-бавариз варит'ан ахью шадвал ву. Бицидарин аьлхъбахъди, ишбахъди хулаъ гизаф дигиш'валар шулу. Велед бабкан гъахъиган, аьлимари к'уруганси, хизандиъ берекет артухъ шулу.

Муслимат Ражабова

Хъа бабкан духъну циб вахтналан бицир му дюн'яйилан гъушнуш, фици шулу? Кечмиш хъувалихъан ярхла хъуз шулдар. Дидхъан я

пайгъамбар, ясана гъакимар, ясана аьдати инсанар азад дап'надар. Хъа велед кечмиш хъувал абйир-бавариз читин имтигъан ву. Диди сабур апувал, Аллагъдиз ﷻ табигъ хъувал т'алаб апуру. Ухъуз ихь уьмриъ мирасарин, багахълуйирин, ясана шлин-вуш жарарин велед кечмиш гъахъну к'ури, ебхури шулхъуз. Му Аллагъдин ﷻ амриинди гъабхъи ляхин гъар хизанди жараси къабул апуру. Ав, дугъридданна му читни имтигъан ву, амма эгер ухъу Аллагъдихъан ﷻ вуйиб ва Дугъахъна къяляхъ хътакруб увуз аьгъаш, к'ваз рягъят шулу. Бици вахтна кечмиш

гъахъи веледар гунгъарихъан марциди, фулкара дибик'ну аду марци к'ажси шулу. Дурар чпин абйир-бавариз Женнетдин ачрар ву. Ав, эгер гизаф вахтна килигури гъахъи велед вуш, аьгъ апуз гизаф читинди шул. Мицдар дюшошариз вахт'ан ужуб дарман фулкара адар. Гъазира велед кечмиш гъахъиган хизанра ккадабхъуру к'ури ебхури шулу. Гъяйифки, жилирна хпир думу читин йигъари чиб-чпиз кюмек дап'ну ккуни вахтна, жара шулу. Дурарикан гъарурин чан фикрар ву ва чиб-чпиз жюрбежюр гафар к'ури,

Африкайиъ варитан ахью мист Алжиръ тикмиш апи́ди

Африкайиъ варитан ахью мист Алжиръ тикмиш апи́уз хьюгъна. Улихънаси гьюкуматдин президент Абделазизди думи мист ккебгъува-лиъ иштирак гъахъну ктури, «Ислам варидариз» ктуру сайтди хабар тувра.

Меккайиъ ва Мединайиъ айи мистарин кыляхъ дон'яйиъ варитан ахью мист гъаму хъибди. Дидин минаретдин ярхишин 270 м хъибди. Душваъ

120 000 касдиз йишв а. Гъазира душваъ 2 000 касдиз йишв ади библиотека, музей, исследователский центр хъибди. Муляхнариз 1.3 миллиард доллар харж апи́ди.

Гъамусаагъна Алжиръ шубуб ахью мистар а. Дурар: Жамаа эль-Кебир, 11 аьсри тикмиш гъапуб; Жамаа эль-Джедид, 1660 йисан дивуб ва гъазира Кетчау мист, 17 аьсри тикмиш гъапуб.

Гьяждиз гъушдари чпин дюйириъ Сулейман Керимовра кванн гъапну

Сулейман Керимовди мусурмар гьяждиз гъаъри садпи йис дар. Дугъан фонддин харжнинди гьяждиз гъаъри-рудар чпин гъаъри мумкинвал адрудар ва сабпи ражну гъаъри айидар ву.

Гьяждиз гъушдари гирами йишваръ чпиз хъанара душваз гъюз мумкинвал тувуб Аллагъдикан ккун апи́ури шулу. Гъазира ихъ гьюкуматдиъ ислягъвал хъуб, мусурмар сатиди гъузуб ккун апи́ура. Дурари улхъан йисанра, ццира гьяждиз гъаъри инсанариз мумкинвал тувбан Сулейман Керимовди жаради дюаъ гъапну. Гъаму кас сеbeb духъну гизафдари Исламдин хъубпи мурхул – гъаъри таман гъапну. Гъамцдар уждар ляхнар жара гьюкуматариъра апи́ури шулу, амма мициб къадарнаъди инса-

нар гьяждиз гъауб анжагъ ихъ гьюкуматдиътан гъабхъндар. Анжагъ Аллагъдиъ ва Пайгъ-

амбарихъ квантан хъугъру ксаритан мусурмариз Пайгъамбарин ватандиз гъаъри мумкинвал тутрувур. Керимовди апи́ураи ляхни Чан рягъматдинди луклариз туву ниъматарин фици Аллагъу Тааълайиз шюкюр апи́уз шулуш улупура. Мициб саягънинди харж гъапубдин Аллагъу Тааълайи ахью савабар тувур. Мусурманди тмуну мусурмандиз кюмек апи́увалтан ужуб айинхъа? Ухъуз аьгъдархъуз, гъаму касдин фонданаан гъушдарин чпин пулихъ гъаъри заткъан мумкинвал шулуш шулдарш. Гъаъри вуйиған, гъарсар гьяждиз гъушури му касдиз ахью чухсагъул мялум гъапну. Гъит Аллагъди ккун му касди апи́ураи уждар ляхнар къабул апи́ри ва варидарин гъаъри къабул апи́ри! Амин.

ГЪАМУ МЕСЭЛАЙИЗ ФИКИР ТУВАЙ

Бицидариз тербия

Лайикулу гьюрмат айи Пайгъамбари ктури гъахъну: «Сабпиб, бицириз фу улупну ккундуш, Аллагъ Сар вуйивалин гъакънаан шагъидвал апи́ура гафар ву: «Ла илагъа иллаллагъ...» Бицири ургуд йисандин яшназ гъафиган, дугъаз гъудган апи́бан къаидириккан улупуб лазим ву.

Бицидариз шубуб шейъ ккун апи́уз вердиш апи́най: сабпиб – Пайгъамбарихъна ккунивал улупуз, кюбпиб – Пайгъамбарин хизан ва багахъна вуйи багахълуири ккун апи́уз, шубубпиб - Къур'ан урхбахъна ккунивал улупуз, фицики Къур'ан аьгъю ксар ахью дивандин Йигъан Аллагъу Тааълайин тахтан сирникк хъиди, пайгъамбарихъди сатиди ва жара гъакълу динагълийирихъди, гъаддин гъаъри жара жюрейин сирин адруган».

Ахью диван апи́ру Йигъан шли учв дон'яйиъ яшамиди шули имиди чан веледдиз Къур'ан урхуз улупнуш, дугъан килу'ин женнетдин вуйи тахт (корона) илипиди. Жарануб гъадисдиъ дупна: «Шли Къур'ан кванланди аьгъю гъапнуш ва гъаддин теклифариз асас духъну уьмур хъапнуш, гъадарин абйир – бабарин килуариин Ахью диван апи́ру Йигъан тахтар иливиди, гъадарин акусин ригъдин аквтан акуб хъибди...» Ичв веледариз гирами Къур'ан урхуз улупай.

Думу гизаф савабнан ляхин ву
Сабина Муртазалиева

Ниъматар туврайи Аллагъдиз гъамд апи́уз аьгъдархъуз

Ниъматар гъапиған, душвак ухъуз мянфяаьт тувру, Аллагъди гъалал дапнайи вари мутмиир кахъра. Ухъуз туву мутмиирин ухъу рази вуйивал улупну, Аллагъдиз гъамд ибшири ктури, думу мутму ужувлан ишлетмиш апи́уб гъамд апи́увал ву.

Ансар Рамазанов
ansarassalam@mail.ru

Алгъамдуллилагъ, гъийин йигъан хулаъ ипи́руб адру ксар цибтан адар. Хъа амма гъаъри думу ипи́рубди хъна ихъ инсанарин гьюрмат амдар. Ухъуз аьгъюганси, улихъ вахтари сациб дяхин бадали, улин тикйир бадали ихъ абйир-бабар, ригъ, мархъ дарпиди, лихури гъахъну. Ва гъаъри зегъмет дизигну уч гъапубдиз дурари гьюрматра апи́ури гъахъну. Узу му ляхнариккан гъаз ктибтура? Гъаз гъапиш, магъа улихънаси ихъ Исламдин ахью машквариккан саб гъабхъну – Ид аль-Адгъа. Му гирами машкваран йигъари кечмиш гъахъидарин накъварихъна гъаъри ужу ву, ва ихъ халкъар гъаъри шулу, машаАллагъ. Му ужуб савабнан ляхин ву. Хъа му ляхнин кыляхъ саб ужуб дарубра гъарган текрар шулу. Улихъ ухъу гъапни хъа, улиз гьюрмат дапну ккунду, ктури. Хъа гъамус лигайчъа, ихъ фици шулаш. Накъварихъна, ухъуз аьгъюганси, циббар, афрар, уъл, аваршйир, гъафатар ва гъаъри хъади гъаъри. Дурар варидариз сабси шлуганси пайра апи́ура. Саб терефнаан гъилигиган, вари ужу ву, мясляатнинди, чиб-чпиз садакйир курктуру, накъварихъна гъаъри чиб-чпихъди аьлакйир уьрхювал а. Хъа амма саспидари накъварихъан гъабхиб, гъуландарин хъугъвал алдарич ктури, ипи́рудар, малариз, пеэриз тувру. Саб гафниинди мусурмарин мусурмарин хъугъвал алдар. Хъа эгер дици уъл гъаспикк ккадарш, гъаз дурари садакъа бисуру. Думутанна гъаъри бязидари накъварихъан садакъади туву гъафатаркъана ипи́рудар, хъа саспидарисана накъварихъан гъабхи садакъа хулазди къан хурдар, дишлади я малариз, ясана пеэриз тувру. Магъа гъамди ихъ ниъматар туврайи Аллагъдиз гъамд адрувал улупура.

Гъамус, гьюрматлу мусурмар, ухъуз гъаспикк ккадарди ухъу гатлабхъураи ипи́руб гъазанмиш апи́бан бадали ихъ абйир-бабари фукъан зегъмет зигури гъахънуш, гъачай кванн апи́ухъа. Дурар ухъуси, чиб-чпийн хъугъвал алдарди, гъаъри адарди гъахъндар, хъа йигъ-йишв дарпиди, саб меъ дяхин бадали лихури гъахъну. Хъа ухъуз дурари гъизигу зегъметнан гъацкъан гъаъри дарахъуз, ва гъаддиз ухъу гъацдар гьюрматсуз ляхнарра апи́ури шулу хъа. Магъа гъийин йигъан ихъ хуларихъ берекетра цибтан амдар. Учву фикир тувайки, бязидар чпин хизан бадали гъазанжар апи́ури, вазариинди хулаъ шуладар. «Гъаму зегъметнинди гъазамиди апи́ури шулу, амма му гъубзурдарич», - ктури, саспидари аьрзийр апи́ури шулу. Зиихъ ухъу гъапиб гъадму гъазанж гъапуб гъудрубзру себбарикан саб ву. Хулаъ берекет хъпан бадали, Аллагъу Тааълайиз жвуаз туву ниъматарин шюкюр апи́ури, садакъа туври, эгер закат алди вуш, закат туври духъну ккунду. Ипи́рубдиз гьюрмат апи́най. Лирикк улин тикйир дахънашкъан, дурар за дарапрударра кмиди а. Хъа дицир касди фу берекетнакан улхидихъа? Аллагъдихъан гъуцди дарди чаз ккуниб апи́руган, Пайгъамбарин сунна фу вуш аьгъдуган, ихъ хулаъ берекет шулинхъа? Учвкан квантан ккун апи́ураза: ипи́рубдиз гьюрмат апи́най, аьзиз мусурмар гъардшар. Гъит Аллагъди ихъ хуларихъ берекет артухъ апи́ри! Амин, я Мужиб!

Учредитель
Благотворительный фонд «Путь».
Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана

Редакционный совет
Председатель редакционного совета
муфтий РД
Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ

Заместитель муфтия РД
Махди-хаджи МУТАИЛОВ

Главный редактор
Айна (Патимат) ГАМЗАТОВА

Редактор
Ансар РАМАЗАНОВ

Канонический редактор
Мухаммад-Рамазан РАДЖАБОВ

Корректор
Шарафудин ДАШДЕМИРОВ

Художник
Саид САИДОВ

Дизайн, вёрстка
Лейла ГУСЕЙНОВА

Менеджер
Абдусабир АХМЕДОВ
При перепечатке ссылка обязательна.
Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам».

Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций. Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г. Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20. Заказ № _____

Тираж 2750 экз.

Сдано в печать 17 ноября 2011 г. в 18:30

Адрес редакции
367015, РД, г. Махачкала, ул. Азиза Алиева, 2.
По вопросам подписки и доставки обращаться по телефонам: по Республике Дагестан – 8-988-699-28-24 по г. Махачкале – (8722) 914-222. E-mail: info@assalam.ru; www.assalam.ru

«Увкан саб мянфяаът адар...»

Жилир ляхниан бизар духъну гъюру, ликарин алидар кјуруш саб му терефназди, саб тму терефназди дирчру. Думу марццишнахъ хътар: дугъан ляхин ипјруб дипјну, жандакра джибкјну, даахну дахъуб ву. Хъа хпириз хъял гъюру: филиадизкъан мици гъубзуйка?! Дугъу гъи хулаъ «марццишин» гъапјну, хъа жилири пулин ерина ликарин алахърудариди гъум гъабхну. «Увкан саб мянфяаът адар, гъядябхъюрайи ракинкъан дюз апјин, лиг, ракин гъядябхъюра».

Ибрагъим Ибрагъимов

Жара дюшош. Хпири жилир хулаз гъайиз, ици хураг апјурза кјури, гизаф зегъмет зигуру. Жилири, хулаз гъафиган, гъерхру: «Абийр-бабариз зенг гъапјунва?» - «Ваъ, кјваълан гъубшниз!..», - кјуру хпири. «Фу бала ву му, увуз фукъан текрар аплуру, узу увуз зенг апјин гъагундарин!»

Мицдар гафариин аьлхъюб гъюру. Гъамцдар бицји дюшошариан жилирина хпири чпин арайиъ аьлакыйр гъаз пуч апјуйкјан? Амма му ляхнар гъийин йигъан гизаф хизанариъ шулайидар ву. Ва себеларра ухъуз варидариз аьгъюдар ву. Жилиринна хпирин арайиъ шлу гъярхъиваларра гизафси чиб-чпин гъаври адрувалиан шулу. Гъарури чав гъякъ вуза кјуру, хъа тмунури кјурубдиз фикир тувурдар. Мициб чиб-чпин гъаври адрували, «ав» пуз аьгъдрували мурадин аьлакыйр пуч апјурза мумкин ву. Хъа эгер жилирина хпири чиб-чпиз ав кјуиш, вари ужу шуйи. Аллагъу Тааблайи гирами Къур'андиъ дупна (мяна): «Дугъан аьлаатарикан саб ву учван учвуз хпар апјуб, учву дурарихъди яшамш хъуз, ва ичв арайиъ ккунивал, рягъмат гъапјну. Дугъриданна, фикир апјурдариз му аьлават ву» («Тафсируль Жалалайни», сура «ар-Рум», 21 аят). Гъамциб жюрейинди Аллагъди ☞ хизандин арайиъ духъну ккуну аьлакыйр улупна. Чиб-чпихъна гъюрматниинди, уждар аьлакыйр ади духъну ккунду. Жиларин гъякънаан гъядисиди дупна: «Учван варитан уждар чпин хпарихъди ужуди вуйидар ву» («Арбауна сугъра лиль Байгъакий», № 1/137).

Дишагълийрин гъякънаан дупна: «Му дюн'я цјиб вахтназ ишлетмиш апјуз тувнайиб ву, хъа му дюн'яин ужувларикан ву гъякълу хпир» (Муслим). Гъаму аятдикан, гъядисарикан аьгъю жилирна хпир гъярхъуйка? Ав, хизандин арайиъ гафар дархъиди гъудрузур, амма дурар Исламдин къанунариан удудучъди духъну ккунду. Дишагълийри хулан ляхнар апјуз кюмек дапјну ккунду. Саспи жилари чпин хпар лапра искан аплуру, хулан айтј саб жюрейин кюмек апјурдар. Гъаз вуш аьгъдарзуз, амма хпаратан жилари дурарин терефназди гафар гизаф кјуру. Фунуб вушра ляхин апјруган, сабур гъапјиш ужу ву. Увуз хъял дупнайи вахтна дишлади алжагъну ккундар, саб 10 дакъикъайи сабур апјин, ва гъярхъуз себел адруваликан увуз аьгъю шулу. Чиб-чпиз гъюрмат апјинай. Гъюрмат, эдеб сабпи нубатнаан дубхъну ккунду. Аьхиреъ пуз ккундузуз: гъарсаб хизандиъ чиб-чпин арайиъ жюрбежур аьлакыйр шулу. Хъа варитан уждар аьлакыйр Исламдин къанунарихъди гъягърударин ву.

Гъюрматлу касдин хилиз мак апјуваликан

«УЪМАР ИБН ХАТІАБДИ ПАЙГЪАМБАРИН ☞ ХИЛИЗ МАК АПЈУРИ ГЪАХЪНУ»

Аьбду Къайсдин тухмикан вуйи Зариайи гъапи: «Учу Мединайиз гъафиган, Пайгъамбарин ☞ хилиз ва ликриз мак апјуз гъялак гъахъича»

Исламдиъ жара касдихъна вуйи гъюрмат улупбан къайдйирикан саб хилиз мак апјувал ву. Пайгъамбарихъна ☞, аьлимарихъна, устазарихъна вая аьдати мусурмарихъна вуйи гъюрмат улупури, дурарин хилиз мак апјувал Исламдиъ тебрик апјура.

Абу Салим Нуман

Амма учвуз саспидарикан ебхъури шулчуз: «Хилиз мак апјувал ширк ву!», ясана «хилиз мак апјувал гъякъ рякълан улдугуб ву!», «Пайгъамбарин ☞ хилиз мак апјури гъахъундар!» ва гъ.ж. гафар. Дугъриданна му ксариз Шариат аьгъдар ва аьгъю апјурза ккундар, гъаци вуйиган дурар гъякъ мусурмарин арайиъ футна ипуз чалишмиш шулу.

Пайгъамбарин ☞ хилариз, ликариз мак апјувал

Сафван ибн Аьсал аль Мурадийи ктибтну: «Сар иудейи тмунуриз гъапну: «Гъач гъатму Пайгъамбарихъна гъягъюхъа ва дугъаз сакъюдар суалар хъирчхъа». Тмунури гъапи: «Дугъаз «Пайгъамбар» пуб герек дар, эгер дугъаз уву гъаци кјури гъеебхъиш, шад хъиди». Дурар Пайгъамбарихъна ☞ душну, суалар тувуз хъюгъю. Пайгъамбари ☞чпин вари суалариз жавабар тувган, дурари Аллагъди Гъаьнайрин ☞ хилариз ва ликариз макар гъапю ва гъапи: «Уву Пайгъамбар ☞ ву кјури учу шагъидвал хурача». (Тирмизи, №3144; имам Аьгъмад, 4 т, №239; Ибн Маджа, №2705). Гъаму гъядисиди дупнайинхъа, Пайгъамбари ☞ дурариз хилариз, ликариз мак апјуз гъитундар кјури?

Аьбду Къайсдин тухмикан вуйи Зариайи гъапи: «Учу Мединайиз гъафиган, Пайгъамбарин ☞ хилиз ва ликриз мак апјуз гъялак гъахъича» (аль-Бухари «Адиб» китабдиъ, №975, «Тарих аль-кабир» китабдиъ, 3 т, №447, «Халкъу аваьли аль-уббад» китабдиъ, №28; Абу Давуд, №5225; Табарани «аль-Кабаир» китабдиъ, №5313, имам Аьгъмад, 2 т, №70. Жабири гъапну: «Хатлабдин бай Уъмари Пайгъамбарин ☞ хилиз мак гъапјну» (аль-Гъяфиз аль-Асбагъяни). Астгъабари, Пайгъамбарихъна ☞ чпин ккунивал улупури, хилариз, ликариз макар апјури гъахъну.

Гъийин йигъанра инсанари аьлимарин, гъякълу шейхарин хилариз макар аплуру, дурарихъна вуйи гъюрмат улупури, гъаз гъапиш шейхар, аьлимар Пайгъамбарин ☞ ирс агълар ву.

Пайгъамбарин ☞ ктарди имбударин хилиз мак апјуваликан

Жудаьнди ктибтну, Сабитди Анасдихъан гъерху: «Уву Пайгъамбарик ☞ хлихъди куркјунва?». Дугъу жаваб туву: «Ав». Ва Сабитди Анасдин хилиз мак гъапю (аль-Бухари «Адиб» китабдиъ, №974; имам Аьгъмад, 3 т, №111). Абу Малик аль-Ашжакийи гъапну: «Узу ибн Абу Авфдикан чав Пайгъамбарин ☞ хил гъибису чан хил узухъна гъачлабккуб ккун гъапјза ва, дугъу гъачлабккан, дугъан хилиз мак гъапјза» (аль-Гъяфиз аль-Асфахани). Сухайб ар-Румийи ктибтну: «Узуз Аьли астгъабди ибн Аьббасдин хилиз мак апјури гъябкъюнузу» (аль-Бухари «Адиб» китабдиъ, №973). Аьбдурогъман ибн Рузайнийи гъапну: «Учу Абу Саламайин хилиз мак апјури гъахъунча...» (аль-Бухари «Адиб» китабдиъ, №973). Ибн Касири дибикјна: «Хатлабдин бай Уъмари, байт аль-Мукаддас дибисну, Шамдиз гъафиган, дугъахъна Абу Убайда, Халид ибн Валид ва Язид ибн Аби Суф'ян гъафи. Дурар гъяйвнарилан ис гъашиган Абу Убайдаи Уьмарин хилиз мак апјобаз ишара туву...» (Ибн Касир, «Аль бидая ва ан-нигъая», 7 т, 55 маш.). Гъаму гъядисари, Пайгъамбаринси ☞, имбударинра хилариз мак апјуз хай шлуваликан хабар тувра. Хъа эгер ухъу жагъилари кјурубдихъ хъпехъуруш, Пайгъамбарра ☞, астгъабарра ширкдиъ шулу, хъа саб бицји гъялкъайи гъякъ рякъюъ вуча кјура, думу фициб гъякъ рякъ вуш гъаври шулдар. Гъамус му суалнан гъякънаан мазгъабарин имамари фу гъапнуш, лигухъа.

Имам аш-Шафийин мазгъабдин фикир

Ибн Гъяжар Аскъаланийи ктибтура, имам Нававийи гъапну: «Сар касдин илим айивализ, гъякъвализ, диндин терефназ гъюрмат апјури,

хилиз мак апјуб хай шлуб (му-стагъаб) ву; хъа эгер дугъан девлет, машгъурвал, ад бадали мак апјуруш, думу карагъат ву» («Фатгъ аль-Бари», 11 т, 48 маш.). Лигайчва, имам Нававийин гафариз: «Гъадму касдин машгъурвал... бадали мак апјубкъан гъярам дапјнадар. Аль-Баджурийи гъапну: «Илим кайи касдин, ужур касдин хилиз мак апјуб ужу ву, хъа девлетлу, адлу касдиз мак апјуб карагъат ву» («Гъяшият аль-Баджури», 2 т, 112 маш.).

Имам Абу Гъянифайн мазгъабдин фикир

Ибн Аьбидинди гъапну: «Аллагъдихъан ☞ гучјру касдин, аьлимдин хилиз берекет бадали мак апјувалиъ гъярам адар, иллагъки ужуйира кмиди ву, дупна». Шурунбулайийи гъапну: «Гизаф гъядисариъ мак апјувал ужу вуйиваликан дупнайиб аьгъю гъабхъунзуз, аль-Айнийира гъаци улупна» («Гъяшият ибн Аьбидин» 5 т, 254 маш.).

Гъянбайийн бай Аьгъмаддин мазгъабдин фикир

Аль-Марузыйи гъапибдикан Аллама ас-Сафаранийи ктибтну: «Узу Абу Аьбуллагъдихъан (Гъянбайийн бай Аьгъмад) хилиз мак апјуваликан гъерхунза, дугъу гъамци жаваб туву: «Эгер инсандин диндин терефназ гъюрмат апјури, мак гъапјнуш, дидиъ гъярам адар» («Изау аль-Альбаб»).

Имам Маликдин мазгъабдин фикир

Гъяфиз Аьгъмад ибн Гъяжар аль-Аскъаланийи ктибтну, имам Маликди гъапну: «эгер мак апјувал заанвалиан ва агъирвалиан вуш, думу карагъат ву, хъа эгер думу касдин илмарикан берекет гъадабгъну, Аллагъдихъна ☞ багахъ хъуз кјури, хай шулу» («Фатгъ аль-бари», 11 т, 84 маш.). Гъюрматлу мусурман гъардшар ва чйир! Гъаври шлу касдиз, илим, гъякъ аьгъю апјуз ккунуриз гъаму макъалайиъ улупнайи гъядисар, далилар чъаьн ву. Гъит Аллагъди ☞ ухъуз гъякъ рякъхъан ижмиди хъчхихуз амур апјри.

Исламдин алим — имам Шаърани

ДУГЪАН КИТАБАР ГЪУРХУРИН АЛЛАГЪДИХЪНА ﷺ, ИБАДАТ АПУВАЛИХЪНА ККУНИВАЛ АРТУХЪ ШУЛУ

Имам Абдулвагъаб аш-Шаърани Калкашандат шагъригъ гъижрайинди 898-пи йисан Рамазандин вазлин 27-пи йигъан бабкан гъахъну. Душваъ дугъан аба, дадаин адаш, яшамиш шули гъахъну. Бабкан духъну 40 йигъан думу Сакия Абу Шаъра куру шагъриз хъади гъафнийи. Дугъан аш-Шаърани кѳуру ччвурра гъаму шагърин ччвур ву. Адаш кечмиш шлуган дугъаз гъеле 10 йискъан дубхънадайи.

Абубакар Дациев

Илмарин рякъюъ

Бициди имиди дугъу Къур'ан кѳваълан гъапѳну. Ва гъадму вахтна Шариътдин илмар дургъузра хъюгъну. Сифте дугъаз дарсар чан адаши тувуйи, хъасин – гъардаш Абдулкъадири.

Гъижрайинди 910-пи йисан илмар урхуб давам апѳуз думу Каир шагъриз гъягъюру. Думуган дугъан 12 йис вуйи. Учв абѳир-бавар хъгарди ахъю гъахъир вушра, саб ляхнира думу илмарихъан ярхла гъапѳундар. Думу чаз айи цибидин рази вуйи, ва жарадарин улихъ аъжувалра апѳурдайи. Каири дугъаз дарсар тувру мялимар думу вахтарин варитѳан адлу алимар вуйи. Магъа дурарикан сакъюдар: Жалалуддин ас-Суюти, Закария аль-Ансари, Шамсуддин ар-Рамали. Закария аль-Ансари гъадму аъср циийи алапѳдарикан гъисаб апѳура, дугъаз Шаърани гизаф ккунир вуйи ва дугъу чан тѳалимдиз кѳури шуи: «Валлагъи, узхъан шуйиш, узуз айи илмар сабишв'инди увуъ урздийза».

Аш-Шаъраний чан сабуна китабдиъ дѳибикѳнаки, йиз вари мялимар гъаму дѳун'яйилан узкан разиди гъягъювал Аллагъу Таълайи узуз туву ниъматарикан саб вуди гъисаб шула. Му ахъю ниъмат ву, гъаз гъапиш дурарин разивалиъ Аллагъдин ﷺ разивалра а. Циби вахтналан аш-Шаърани Исламдин гъюкуматаригъ варитѳан адлу алим гъахъну. Дугъу гизаф илмар гъурхну ва ахъю хъуркѳуваларра гъахъну. Шаъранийи юкъби мазгъабарин фикъгъ агъю гъапѳну. Дугъаз гъадмукъан ужуди фикъгъ агъяди гъабхънуки, гъятта чав бѳѳруб 4 мазгъабарин гъюкмар кади ва гъарсабдиз далиларра ади бѳѳѳури гъахъну. Дугъаз тафсир, гъядисар, суфизм, тарих, грамматика, медицина, химия ва гъ.ж. ужуйи агъяди гъабхъну.

Дугъу жорбежор илмарин китабар гъидикѳну. Саспи далилариинди дугъу 300-тѳан артухъ китабар гъидикѳну. Дурарикан бязидар томариинди вуйидар гъахъну. Дугъу гъидикѳну вари китабар гъийин йигъан ухъухъна дѳунадар, хъа дѳунайидари ахъю мянѳаът тувра.

Магъа «Анвар аль-къудсия фи мяърифати къавайди суфийати» китабдиъ аш-Шаъранийи суфийарикан, шейхарин силсилаийикан, думу рякъюъ учѳвдари кѳули духну ккуни эдебарикан кѳибтѳура. Дугъу гъадѳира «Аль-Мизан аль-кубра», «Латѳаиф уль-минан» китабар гъидикѳну.

Аллагъдихъна ﷺ багахъ шулу рякъ

Бицивахтнаанмина Аш-Шаърани шакавал айибдихъан, гъарамдихъан

Шаъранийи аламатнан китабар гъидикѳну. Дугъан китабар гъурхурин Аллагъдихъна ﷺ, ибадат апѳувалихъна ккунивал артухъ шулу

ярхла шули гъахъну. Дугъаз ашкълѳуб илим урхуб ва Аллагъдиз ﷺ ибадат апѳубѳан дайи.

Дугъу Каиригъ аль-Азгъар университетдиъ урхури гъахъну. Саб ражну дугъу Шафийи мазгъабдин фикъгъдин саб китаб кѳваълан апѳуз хъюгъну. Кѳваълан апѳуз цибиѳан имдарди думу Бахлулайиан вуйи Агъмад кѳуру сар ужур касдихъди гъюрюшмиш гъахъну. Дугъу Шаъранийиз гъадму чав кѳваълан дапѳнайиб чѳаън ву ва гъадму пайнахъ дугъужв дѳупну, китабдин пайнан ччвурра гъапи. Мидин къяляхъ, фукъан зегъмет гъизигишра, Шаъранийихъан имбуб дубгъуз шули гъабхъундар. Циби вахтналан Шаъранийиз Агъмад хъанара гъяркъну. Агъмаддиз хъанара гъапи: «Уву агъю дапѳнайи илмар увуз чѳаън ву, Аллагъдихъинди ﷺ илтѳикѳ».

Аш-Шаърани му ляхнин гъякънаан насигъят гъадабгъуз чан мялимарихъна гъягъюру, хъа дурари, сабан илим дурхну ккунду, гъапи. Цибсана вахт арайиан гъубшган, дугъаз хъанара Агъмад алахъуру. Агъмадди гъапи: «Эгер увуз яв юкѳв гъарган чѳивиди ккундуш, халкъ дапѳнайиб гъибт ва яв шагъватѳнахъан ярхла йихъ».

Аш-Шаърани хъанара чан мялимарихъна гъягъюру ва дурари дугъаз «аль-Гъумария» мистаъ яшамиш хъуб теклиф дѳивру. Дугъаз душваъ илим урхуз ва ибадат апѳуз ужудар мумкинвалар айи. Аш-Шаърани мистаз гъушну. Мистан имамди ва дугъан багахълуийари думу шадлуди кабул гъапѳну. Мушваъ Шаъранийи анжагъ илим урхури ва ибадат апѳури гъахъну. Йисариинди думу ахникк дахъри гъахъундар,

анжагъ деъну ахуйи. Ипѳруб кѳуруш сакъюдар йигъарик саб ражнутѳан ипѳури гъахъундар. Инсанари, дугъан гъякълѳувал рякъюъ, дугъаз къиматлу пешкешар хури гъахъну, амма думу ибадатдихъан ярхла шулдайи. Дугъу пешкешар дисури гъахъундар, хъа саспи пешкешар мистан гъягъдѳи гъитри гъахъну, дурар бициѳидари ва мягътаж'вал айидари чпиз гъадагъуйи.

«Аль-Гъумария» мистаъ Шаърани 17 йисан гъахъну, хъасин УМ Хаванд медресейиз гъушну ва душваъра 7 йисан гъахъну.

Шаъранийиз агъяйи, чав фукъан зегъмет гъизигишра Аллагъдихъна ﷺ багахъ вуйи лѳукарѳикан устаз хътарди хъуз даршлѳуб. Шаърани думу вахтнан гизаф шейхарихъна гъушну, амма гизафдарихъ чав абгурайиб гъибихъундар.

Магъа сад йигъан думу Аъли аль-Хавасдихъди гъюрюшмиш шулу. Шаъранийиз чав агурайир, чаз кѳвантѳан ибадат апѳуз улупуз шлур гъаму кас вуйиб агъю шулу.

Шаъранийи аламатнан китабар гъидикѳну. Дугъан китабар гъурхурин Аллагъдихъна ﷺ, ибадат апѳувалихъна ккунивал артухъ шулу.

Гъюсудвал айидарин писвал

Улихъ вахтарихъанмина ужур касди кѳуруб кѳваъ гъюсудвал айидариз кабул шули гъабхъундар. Фу жорейинди гъюсудвал айидари Шаъранийиз чѳуруб гъапѳишра, думу чпиз ккудѳѳѳури гъабхъну. Аллагъу Таълайи дурарин гъарсаб чѳурувалихъан му алимдин ччвур хъана адлу апѳури гъахъну. Гъюсудвал айидар думу вах-

тарин адлу алимарихъна гъягъюри, Аш-Шаърани Шариътдин саргъятарилан улдѳѳѳвна, кѳури гъахъну, хъа дурари гъякъ агъю гъапѳан, Шаъранийихъна хъана ахъю гъюрмат апѳури гъахъну. Дугъан уъмриан саб дѳюшюш кѳибѳидиза.

Чѳуру ният айидар саб ражари Маликийин мазгъабдин адлу алим Насируддин аль – Канийихъна гъягъюру. Дурари Шаъранийи жиларра, дишагълийирра сатѳи дапѳну, мажлисар апѳура, кѳури гъапѳну.

Му ляхникан хабар гъабхъиган Шаъранийи думу алимдикан саб ахъю китаб урхуз чахъна рубкъуб ккун гъапѳну. Аль-Канийи думу китаб сарчан тѳалимдихъди хътапѳуру. Думу тѳалим гъафиган, Шаъранийи йишвадди гъузуб ккун гъапѳну. Му йишван тѳалим му касдилан гъапиб вари футна вуйибдин гъаври гъахъну. Гъадму йишвандин ахъюну пай Шаъранийи тѳалимдихъди ибадатдиъ гъапѳну ва циби вахтнатѳан думу ярхла гъахъундар. Аль-Кани мици бициѳи вахтна думу китаб урхуз шул кѳури хъюгъундар, гъаз гъапиш китаб гизаф томар айиб вуйи. Ва думу дурхну ккудѳѳѳбан бадали гизаф йигъар ккундийи. Хъа дугъу китаб абѳцган, дугъаз китабдин гизаф йишварик Шаъранийи чан хлихъди шаргъ дѳибикѳну рякъюъ. Шаърани Аллагъдиз ﷺ багахъ вуйи лѳукарѳикан вуйиб думу алим гъаври шулу ва дугъу туба апѳуру. Гъаму дѳюшюшдин къяляхъ Шаърани хулазди учѳвган, думу алим учв гъудѳжвну, чан йишв'ин думу детри гъахъну, хъа учв дугъан улихъ тѳалимси дусри гъахъну.

Гъюсудвал айидар Шаъранийилан футнийир апѳури, гъякимарихъна гъягъюри гъахъну, амма гъякимарира гъарсаб гъамциб дѳюшюшдихъан дугъаз хъанара артухъ гъюрмат апѳури гъахъну.

Фукарѳа чпин кѳулизу удѳудѳѳѳвруган, дурари Шаъранийиз ипѳрубдик агъу капѳуз ният апѳуру. Дурарикан сари Шаъранийиз хъалижвди гъюб теклиф дѳивру ва ипѳрубдик агъу капѳуру. Хъа фици-вуш агъу кайи ипѳруб зѳисийин чан веледариз къабхъру. Магъа гъамци чав жарариз гъапѳу чѳуруб чан хизандиз гъабхъну.

Хъа варитѳан ужуб даруб гъадму вуки, дурари Шаъранийи гъидикѳну китабар, къимат тувну жарадиз, Шариътдин гъалатѳар кади дѳикѳуз гъитри ва дурар инсанариз пай апѳури гъахъну. Алимари дѳибикѳнаки, чѳуру ниятар айидари гъацдар ляхнар апѳруган, дугъу оригинал вуйидар думу вахтнан варитѳан адлу алимарихъна хътаури гъахъну ва дурариз душвак фукарѳа Шариътдиз къаршуб рякъюъри гъахъундайи.

Гъадму вахтхъанмина гизаф вахтар гъушнушра, гъамусра му имамдин терефназди ужудар дару гафар кѳуру инсанар а. Гъадму вахтари алимдин терефназди чѳурувалар апѳрударин ччвурар фици тарихдиъ имдарш, гъацци гъамус улдугънайидарин ччвурарра циби вахтналан кѳваинди гъузидар, хъа Шаърани кѳуру ччвур гъарган кѳваинди гъубзди.

Имам Шаърани гъижрайинди 973-пи йисан Жумадуль Ула вазлин 12-пи йигъан кечмиш гъахъну.

Гъит Аллагъди ﷺ мицдар ксарин берекетнахъан ухъу ярхла дарапѳри! Амин!

Чуру фикрар наънан шулу?

ЮкӀв ужуб дарубдихъан марцциди гъубзбан бадали, мелзра, уларра, ибарра гьярам вуйибдихъан дюрхну ккунду.

Абу Гьуда аш-Шафиш

КӀваз фикрар гъюру рякъяр 4 а:

Сабпиб – нефс себед вуди. Месэла, мани йигъан ушв дибиснайи вахтна, мичӀли шид гъябкъган – гъадму вахтна нефсдиз фу ккун шулу? Шид убхъуз. Наънан вуйкӀа думу фикир? Нефсдихъан. Жара месэла, сар касди увуз гиран ктапӀну, увуз дугълан хъял алдабгъуз ккундувув. Му фикир наънан ву? Нефсдихъан.

Къюбпи рякъ – шейтан. ШейтӀни инсандин юкӀв ипӀуру, кӀури, гъядисдиъ дупна. Ухъу Аллагъ ﷻ кӀваин апӀуз хъюгъган, думу гъебгӀу, кӀваин апӀувал гъибтубси, хъанара гъюру. Мициб аьгъвалатназ васвас (шак'вал) кӀуру

Шубубпи рякъ – малаикарин. СуютӀийхъан вуйи гъядисдиъ дупна: «Малаикди инсандиз уж'вал апӀин кӀуру ва уж'вал апӀуз мумкинваларра артухъ апӀуру, амма шейтан гъюру ва, чӀуруб апӀин кӀури, мумкинваларра яркъу апӀуру». Эгер инсан шейтӀнихъди гъушиш, дугъу гунагъ апӀиди, хъа малаикди кӀуруб гъапӀиш, уж'вал апӀиди.

Ужудар ляхнариш ният малаикарихъан ву.

Эгер шликӀа ужудар ниятар аш, алгъямдулиллагъ, аьгъю йибхъри думу Аллагъдихъан ﷻ вуйиб, хъа эгер чӀуруб гъибихъиш – думу шейтӀнихъан вуйиб аьгъю йибхъ ва дишлади истиаьза урх: «Аузу биллагъи мина шшайтӀани рражим», ясана «Аузу биллагъи самиуль аьлим мина шшайтӀани рражим».

Юкъубпи рякъ – Аллагъдихъан ﷻ инсандин кӀваз вуйи рякъ, дидиз илгъам кӀуру. Инсандин кӀулиз гизаф жюрбежюр фикрар гъюру. Дурар саб дакъикъайин арайиъ фукъан гъюруш, аьгъю апӀуз шуйкӀа? Саб ляхин апӀуз гъягъюрва, дина гъушган, жара фикрар арайиз гъюру, ва гъаму жюрейинди думу ккудудубкӀиди давам шула. Саспи аьлимари суткаий инсандихъна 70 агъзуртӀан артухъ фикрар гъюру, кӀури дупна. Дурар я ужудар, ясана харжидар ву. ЮкӀв сагъди уьхъбан бадали, ужудар фикрарихъ хъепхъури, харжидарихъан ярхла духъну ккунду. Ужудар фикрари ужубдихъ хъаьру ва юкӀвра сагъди гъибтӀру. Гъийин йигъан инсан гъарган гъяракатнаъ ади шула, гъарган жюрбежюр ляхнарикан фикрар апӀури шула, ва саспидарихъан муарар вари аннамиш'валиъ гъял апӀуз даршули, жюрбежюр уьзрар арайиз гъюра. Аллагъдин ﷻ рякъюъ айирин имбударихъан фарк'вал дубхъну ккунду: думу му дюн'яйихъ хъергну ккундар, Аллагъдин ﷻ гъякъ лукӀ хъуз чалишмиш духъну ккунду. Гъийин йигъан ухъу апӀуру гизаф ляхнар гъялакди апӀури шулхъа ва цӀиб вахталан швумалра шулхъа. Студент чан урхурайибдихъна дикъатлу духъну ккунду, гъаз гъапӀиш дугъан ният Аллагъдихъна ﷻ багахъ хъувал ву. Эгер уву алверчи вуш, алверчйирин арайиъ варитӀан ужур йихъ. КӀваъ Аллагъдихъди ﷻ йихъай, чӀуру фикрар кӀваан адаай.

Бязидари аьрзйир апӀури шулу: «Йиз кӀваъ саспи вахтари рягъим ади шуйиз, улариан нивгъар гъягъюйиз, Аллагъдихъна ﷻ багахъ хъуз аьшкъ шуйиз, ва, сарун чӀуруб апӀидарза кӀури, ният шуйиз, амма сакъюдар йигъарилан му гъял дубгӀу... гъаз?» Гъаз гъапӀиш уву хъанара яв мидиз улихъна гъабхъибдихъна дуфнава, уву туба гъапӀубдихъна дуфнава. Яв кӀваъ гунагънан фикрар уч духънаяв. ЮкӀв гъарган ужубдиз вушра, харжидиз вушра ачмишди ву. Ичв юкӀлар гунагънан фикрарихъан урхъай.

Велед кечмиш хъувал . . .

1 « гъалмагълар апӀури, гъятта тӀалакъдихънара кмиди гъюру. Мусурмнарин хизандиъ, хулаъ Аллагъди ﷻ гъапибдихъди гъягъру хизанариъ мицдар дюшошар духъну ккундар, я хъуз мумкинра дар. Иллагъки дурар думу читин вахтна сатӀиди, сар-сариз сабур туври духъну ккунду ва, Аллагъди ﷻ чпиз хъанара веледар тувур, кӀури, умуд кивну ккунду.

туву фициб гаф апӀидикӀан кӀури, фикрарикк ккахъру. Думу хулазди учӀвган, сарпирди дугъахъна кечмиш гъахъи шуран адаш гъафну ва гъапну: «ГучӀ шлуб фукӀара гъабхъундар. Ав, думу гъушну учъан, амма гизаф вахтназ ваъ. Думу учуз Женнетдин ачар ву, иншаАллагъ». Магъа гъамциб иман дубхъну ккунду гъарсар мусурмандин. Абу Гъясанди ктибтну: «Саб ражари

гъебхъунзу: «Аллагъдин ﷻ лукӀарикан шлизкӀа дерд-хажалат кубкӀган, эгер дугъу: «Дугъриданна ухъу Аллагъдихъан ﷻ вухъа ва Дугъахъна къяляхъ хътакидихъа! Я Аллагъ ﷻ мидин узуз саваб тув ва узуз мутӀан ужуб тув!» - кӀури гъапӀиш, Аллагъу Тааьлайи дугъаз саваб бикӀиди ва думутӀан ужуб тувди». Умму Саламайи гъапну: «Абу Салама кечмиш гъахъиган,

Велдар бициди имиди му дюн'яйилан гъягъювал Аьхиратдиъ абйир-бабариз шадвал ву

Диндин тереф

Инсан кечмиш гъахъиган, гъар халкъдин пулихъ ишлар, гъарйир апӀурдар ади шулу. Хизандиъ фуж кечмиш гъахъишра, дурар гъюру ва чпин «ляхин» апӀуру. Дурариз гъакӀир фуж вуш, фици думу дюн'яйилан гъушнуш, фикир ктар, дурарин «ляхин» чпиз туву пулихъ ишлар, гъарйир апӀуб ву. Аьгъю йибхъайки, Шариаьтдинди думу гъарам ву. Фуж кечмиш гъахъишра, думу Аллагъдин ﷻ амриинди ву. Думу кас, гъаму дюн'яйилан читинвалариан удучӀвну, мутӀан ужуб йишвахъна гъягъюра. Мусурмнари сабур дапӀну ккунду. Кечмиш духънайириз зикир апӀували кюмек апӀуру, хъа ишларикан мянфяаьт адар.

Женнетдин ачар

Ав, велед бициди миди кечмиш гъахъиган, аба-бабазси, варидариз гъяйиф шулу. Гунгъар ктарди, му дюн'яйилан гъушу мицдар веледари чпихъди чпин абйир-бабарра Женнетдиз хъади гъягъиди, иншаАллагъ. Дурарин мукъан ухди му дюн'яйилан гъягъювал Аьхиратдиъ абйир-бабариз шадвал ву. Ктибтури шулу: сар касдин бицириш кечмиш гъахъну. Гизаф инсанар муарарихъна теклифназ гъюйи. Му хизан лап багахъди аьгъю сар дишагълира гъафну. Думу рякъюьди гъюруган, гъамрариз сабур

узу Абу Гъурайратдиз гъапунза: «Йиз къюр велед кечмиш гъахънийиз, учуз сабур хълан бадали ухъан Пайгъамбарикан ﷺ гъебхъуб фукӀа ктибтуз шуйкӀа? Абу Гъурайратди ктибтну: «Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Ичв веледар – Женнетдин ппазиппендйир ву, чпин абйир-бабар гъаркъган, дурар ккурттаришъан дисиди, узу уву ккурттдишъан диснайиганси, ва Аллагъу Тааьлайи дурарра Женнетдиз гъаайизкъан деетдар!» (Муслим). Аллагъдин ﷻ рягъматдиз лигайчва! Варидариз багахълу кас кечмиш хъувал читин ляхин ву, иллагъки веледар накъвдик кивуб. Амма фикир гъапӀиш, дурар Аьхиратдиз гъягъювалиъ хъанара аьхю гъикмат а.Женнетдиъ шлу веледарин яшнанан кӀуруш, саспи аьлимари вари Женнетдин агълуйир 33 йисаъ айидар хъиди, кӀури шулу ва дурари гъаму гъядис кӀваин апӀура: «Женнет агълуйир женнетдизди учӀвди жандин чӀар алдарди, мужри ктарди, кӀару улар ади, 30, ясана 33 йисаъ ади!» (Аьгъмад, Тирмизи). Жара аьлимари кӀура, эгер велед йисар тамам хъайиз кечмиш гъахънуш, думу бици яшариъ ади хъиди, хъа йисар тамам гъахъир вуш – 33 йиснаъ ади! Ва гъаму фикир имбудартӀан гъакълуди гъисаб дапӀна. Умму Саламайи ктибтну: «Узуз Пайгъамбари ﷺ гъамци кӀури

Пайгъамбари ﷺ узуз, йип кӀури, теклиф гъапӀуб гъапнийза, ва Аллагъу Тааьлайи узуз Абу СаламатӀан ужур тувну – Пайгъамбар ﷺ» (Муслим).

Дюаь апӀин – Дугъаз вари ебхъуру

Гъядисариъ дупнайиганси, веледар – Аллагъдин ﷻ аманат ву, дурар Женнетдин ппазиппендйир ву. Велед бабкан хъувал аьхю шадвал ву. Хъа эгер Аллагъу Тааьлайи думу чахъна гъидиснуш, сабур дапӀну ккунду, гъаз гъапӀиш кечмиш гъахъи бицидар – Женнетдин ачрар ву. Вари ляхнариъ Аллагъди ﷻ дупнайиб апӀуз чалишмиш духъну ккунду. Дугъаз ихъ кӀваъ айиб вари рябкъюра. Дюаь – ихъ яракъ ву, ва думу ишлетмишра дапӀну ккунду. Аллагъу Тааьлайи, Чаз ккун гъабхъиган, ухъу велед тувбинди артухъ шад апӀиди. Ухъу апӀу саб дюаькъан жаваб адарди гъубзурдар. Ухъуз ухъу апӀуру дюйириш дишлади жаваб тувну ккундухъуз, амма гъарсабдин чан вахт а. Ухъузра аьгъдарди, Аллагъу Тааьлайи шадвалар тувру. Аллагъди ﷻ велед тувбинди ичв кӀваъ айи вари хажалатвал марцц хъибди ва хал шадвалихъди абциди. Гъит Аллагъди ﷻ ухъуз сабур туври! Амин.

Шариаьтдин къанунар асасдар ву

Ассаламу аьлайкум, гьюрматлу мусурмнар! Ихъ вахтари саспи дишагълийри чпин ляхнизра ва Шариаьтдизра хай шлу палат гьадабгъуз читинди ву, кѳури шулу. Ав, гьарсаб хизандиъ, гьарсаб коллективдиъ чпин аьдатар шулу, хъа амма аьдатарихъди гьягъюри, ухъу Шариаьтдин къанунарикан гьархну ккундар.

Му месэла гьял апуз шлуб ву. Хъа узунюгътал гъахьиб жараб вуйиз. Саб организацияйиъ лихурайи къюр дишагълийи чпи-чпизра аьгъдарди сабдикан палтар гьадагъну. Хъайигъан ляхниз гьяфиган дурарикан сариз чпини къюриндидинна сабдикан вуйи палат алди хьувал къабул гьабхьундар, ва гьадму йигъланмина дугъу думу палат алабхьундар.

Жара месэла, жилирна хпир базаринна гьягъюру. Хпириз палтар агури, мурар базарилан саб-къюб ражари илдицуру. Жилири хпириз жюрбежюр палтар улупури гъахьну, хъа хпири ич ляхниъ айирин гьамциб ву кѳури, гьадабгъури гъахьундар. Хъа жара палат улупган, гъулаъ шлин-вуш гьамциб ву кѳури гъахьну. Хъял кубчѳу жилири, дици вуш яв алидарикди гъуз дупну, базариан фукѳара гьадрабгъди, хпир къяляхъ хъади гъюру.

Гьаму месэлийринди узун пуз ккунди айиб жараб вуйиз. Лигаичва, ихъ инсанарин агьирвализ. Сануриз эгер тумунуриин чанубдикан палат гьябкъиш, тмунурикан хъял гъюру. Хъа къюбпи месэлайикан кѳуруш, хпири, сардиндиканра даруб абгури, чан жилириз хъял гъюз гьитра. Магъа му касдиз, чан жилирин фикиртѳан, чакхъди лихурайидарин, гъуландарин фикир заанди ву. Му дишагълийиз аьгъдар гьамцдар бици ляхнарилан ккебгъну тѳалакъ тувувалихъна гъюру дюшюшер гъахьибдикан. Жилирин разишин – Аллагъдин ﷻ разишин ву. Гъайифки мицдар ляхнарикан ихъ гизаф инсанариз хабар адар. Палат жарарин фикриз дилигъну, дурариз къабул шлуб гьадабгъну алабхъури ккундар. Гъякъ мусурмандин палат жуваз къабул шлуб, Шариаьтдин къанунариъ улупнайиб-сиб дубхъну ккунду. Хъа имбу ихъ фикрар агьирвалиан, иблисдин терефнаан ву. Гъацира думу ляхнин себебарикан саб ву гъаруриз учв улупуз ккунивалра. Гъарсаб сумчриз жара жорейин цийи палат гьадабгъу ксарра кмиди а. Дурариз гьадму палат алди саб ражари инсанаригъна гъюдучѳвган, хъа ражари сарун алабхъуз ккун шулдар. Узун хъанара текрар апураза, палат жарадариз улупуз кѳури алабхъну ккундар. Уву, гьадарин фикриз лигубтѳан, яв жилири кѳуруб гьапѳиш ужу ву.

Ихъ дишагълийирин сабсана ахъю гъалатѳа. Дишагълийири уткан палат наана-вуш гьягъруган алабхъури шулу, хъа хулазди гьяфиган, чан жилирихъна гьяфиган, чаин ерси палат алшра, фикир ктар. Хъа гьякъикъатдиъ фици дубхъну ккунду? Уччвбу, уткан палат жилирин багахъ алабхъну ккунду. Узун кѳурадарза, саб йишвахъна гьягъруган фу-вушра алабхъишра хай шулу, кѳури. Ваъ, гьарсабдин чан рякъ-раж дубхъну ккунду. Гъит Аллагъу Тааьлайи ихъ кѳваан агьирвал ярхла аѳри!

Къаза-балйирихъанмина гъюру рягъмат

Гъямд ибши Аллагъдиз ﷻ. Ухъу Дугъкан ужуб дарубдихъан, чѳурубдихъан ухъу уърхюб ккун апурахъа. Салат ва салам Пайгъамбариина, дугъан хизандиина, асгъябариина ва дурарихъди гьягърудариина варидариина.

Гъяжимурад Омаргаджиев

Жаради гъямд апураза Аллагъ ﷻ Увуз Уву Яв амриинди учуз туву ицѳрушнарин, къаза-балйирин, читин ляхнарин. Яв учухъна вуйи рягъмат ва ккунивал къадар адруб ву. Рягъимлуи Чан лукѳариз къаза-балйир тувру, гъаз гъапиш дурар ухъуз рягъмат ву, гунгъарихъан марцц апуру ва инсан сабурнахъна хъаъру, хъа сабур апувалин саваб тувди. Гъацира къаза-бала гьяфиган, инсан Аллагъдиз ﷻ, дюаъ апури, ккарагуру. Пайгъамбари ﷺ асгъябариз гьамциб хабар тувну: «Дугъриданна ахъю саваб – ахъю балйирихъан шулу. Аллагъди ﷻ Чаз саб халкъ ккун гъабхъиган, дурарихъан имтигъан бисуру. Ва гьадму читин вахтна шли разивал улупиш, фуж чаз тувнайибдин рази гъахьиш, дугъаз Аллагъдин ﷻ разивал хъибди, хъа шли чан наразивал улупиш, Дугъин Аллагъра ﷻ рази хъидар» (ат-Тирмизи).

Къаза-балйирикан ва бедбахтваларикан вуйи мянфяаьт:

- гунгъарин аьфв апуб;
- Ахиратдиъ дережа заан хъуб;
- чакан ктучѳу гъалатларин гъаври хъуб;

мурарин шюкюрра апуруш, Ахиратдиъ дугъаз думу уж'вал хъибди.

Къаза-бала гьяфиган, фу дапѳну ккундуш:

- думу Аллагъдихъан ﷻ вуйивалихъ якъин хъугъуб ва думу ляхин Дугъина гъибтуб;
  - Шариаьтдихъди гьягъюб, Аллагъдиз ﷻ аьссивал дарапуб;
  - ктучѳу гунгъарин туба апуб;
  - думу Аллагъди ﷻ дибикѳнайиб вуйибдикан кѳваълан гьадрабтуб;
  - сабур аѳрудариз гъазур дапѳнайи саваб кѳваин апуб.
- Фти бала рягъят апуру:**
- дюаъ апуб;
  - гъудган апуб;
  - игътияж'вал айидариз садакъа тувуб;
  - Къур'ан урхуб.

Ибну Мас'уддихъан вуйи гъядисдиъ Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Эгер шликѳа гъалабулхвал, хажалатвал каш, йипри: «Я Аллагъ, дугъриданна, узун – Яв лукѳу вуза, ва Яв лукѳран бай вуза. Узун Узун мюпѳюгъ вуза, Яв гъюкмар узун фарз ву, хъа Узун узун туву къарар гьякьлуб ву. Узун Узун ккун апураза Узун Узун туву гъарсаб ччвурнахъди Къур'ан йиз кѳван хъадукар, нур апуб ва гъалабулхвал, хажалатвал йиз кѳваан марцц апуб!» – Аллагъу Тааьлайи мугъан хажалатвал шаьдализ илтиѳкиди». Инсанари гьерху: «Я Аллагъди Гъаьнайир ﷻ! Учун му гафар кѳваълан дапѳну ккундин?» Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Ав, мурар гъеерхъури кѳваълан апуб ужу ву» (Абъмад, 1\ 391; Ибн Гьиббан, 3\ 972).

Дугъриданна хъугъу мусурманди фунуб вушра ляхниан му дюн'яйизра Ахиратдизра чаз мянфяаьт ктабгъуру

- тубайин ракнар тѳауб;
- Аллагъдихъна ﷻ багахъ хъуз чалишмиш хъуб;
- Бедбахтвал айидар кѳваин апуб;
- Иман ижми апуб ва вари шулайиб: ужуб вушра, харжиб вушра – дурар Аллагъдихъан ﷻ вуйивалихъ хъугъуб.

Къаза-бала гъюруган, инсанар шубуб жорейиндариз жара шулу:

- сабпидар – къаза-бала гьяфиган, Аллагъу Тааьлайин къадарнин рази дарудар, дурар ужувлан хъан мягърум шулу;
- къюбпидари къаза-бала къабул апуру, сабур апуру ва Аллагъдикан ﷻ ужудар фикрар гьитру;
- хъа шубубпидари думу къабул апуру шаьди, ва Аллагъди ﷻ гьамциб саягънинди чпин гунгъарин аьфв апувализ шюкюр апуру. Дугъриданна хъугъу мусурманди фунуб вушра ляхниан му дюн'яйизра Ахиратдизра чаз мянфяаьт ктабгъуру. Эгер мусурман чаз тувнайи уьмриин, веледарин ва жара ляхнарин рази вуш, Аллагъдиз ﷻ

Имран ибн Гъюсейндихъди гъабхъи саб дюшюш

Имран ибн Гъюсейндиина саб бала гьяфну. Хъасин – чан Аллагъдикан ﷻ вуйи фикрар ужудар хъувализ, къаза-балайикк сабур апувализ – думу гъаркъган малаикари салам тувуйи ва дугъаз дурари тувру салам ебхъурира гъабхъинийи.

Пуз хай даршу гафар

Саспидари чпиина саб къаза гьяфиган «гъаз узун мици шулу?», «узун фу тахсиркар ву?», «жарариз дарди узун гъаз тувру?» кѳуру аьсси гафар апури шулу. Мицдар гафар пуз хай шулдар, гъаз гъапиш дурари инсан диндиан адауз мумкин ву, хъа куфриъ инсан кечмиш гъахьиш, думу гъаргандин жегъенемлу шулу. Гъит Аллагъди ﷻ ухъуз вари ляхнариъ сабур туври! Амин!

Мавлид — афзал ляхнарикан ву

Мавлид – му Мугъяммад пайгъамбар ﷺ Дюн'яйиина гъювалин гъюрматназ вуйи шад мажлис ву. Мусурман халкъдин му мажлисна фазилат ахъюб ву. Мавлид къабул апӀбан чан хусуси шартӀарра а:

Заки-гъяжи Даидемиров

1. Мавлид апӀурайи касдин ният марцциб дубхъну ккунду. Аьдатнаъ абхънайиганси, цӀийи хал-йишв мубарак апӀувализ, нагагъ аьзарлу кас ади вуш, Аллагъди ﷻ шафа дебккувализ, гъарибайитъ кас ади вуш, йишв'ина саламатди гъювализ ва гъ.ж. Афзал вуйиб Мугъяммад ﷺ бабкан хъувалиъ ва жвув дугъан уммат хъувалиъ гъяйранвализ, риявал адарди, марцци ният лазим ву.

Мавлиднан макъсад – Аллагъ ﷻ рази хъувал ву. Аллагъу Тааьлайиз ихъ вари игътияжар аьгъя. Дугъри ниятнаъ дугъри игътияжарра, иншаАллагъ, гъял апӀур. Аллагъ ﷻ рази хъувалин рякъюъди ухъу дюн'яйилян гъушиш, гъадму Мугъяммад ﷺ шафааьгназра ухъу лайикъ шул.

2. Мавлидназ сатӀи духънайидарин арайитъ кулхри адрудар, аьдаватвал айидар гъашиш, сабпи нубатнаъ Аллагъ ﷻ бадали, Пайгъамбар ﷺ гирамивализ ва гъадму мавлиддин гъюрматназ дурадин арайитъ мясляаьт апӀувал ахъю саваб ву. Имбударира гъадму мавлиддин гъюрматнаан сари тмунуриз кӀваантӀан аьфв апӀуб лазим ву. Гъарури, чав деету нукъсанар кӀваин дапӀну, истигъфарин келима текрар апӀуб, Аллагъу Тааьлайи негъ дапӀну вуйи чиркин ляхнарихъан ярхла хъувализ туба кӀваъ тасдикъ апӀуб - му мажлисна мянара гъаму ву.

3. Мавлидназ уч духънайидарин арайитъ гъадму Мугъяммад ﷺ пайгъамбар айивал гъисабнаан, вари аьлимарин Падишагъ Аллагъу Тааьлайин гъап-дихъ мунтазир вуйивалинди, мажлисназ хас вуйи

эдеб-гъя апӀбиинди тавазюгъвалиъ учӀвну ккунду. КучӀал, гъйба-бугътан ва жара нукъсан келимйирихъан жвув урхювал ккун дапӀну ккунду – Аллагъ ﷻ рази хъувалин къайдара гъаму ву. Мавлиднаъ Пайгъамбарин ﷺ гъядисар яркъуди тартиб апӀувал хайирлу ву. Мажлиснаъ Пайгъамбарин ﷺ тярифназ вуйи назмар урхувалихъди сабси, мярифатназ вуйи, хайирлу ихтилат-сюгъбатра аьлава апӀуб ужуб ляхин ву. Амру биль мяъруф себеп вуди уч духъну айидарикан саринкъана кӀваъ заррасибкъан хуш ният зияда шули гъабхъиш, мавлид апӀурайи касдин макъсад тамам хъувал, зурба хъуркъувал ву. Мавлид кӀули гъабхурайири, иллагъки гъамцдар ляхнариз фикир

туврубси гъахъиш, Аллагъу Тааьлайи дугъан гафнак ва гъяракатарик берекетра, иншаАллагъ, кивур.

Лаилагъа Иллаллагъ,
Мугъяммадан Расуллагъ!
Аллагъ! Аллагъ! Я Аллагъ!
Я Рягъман, Рягъим Аллагъ!

Аллагъ адар тек сартӀан,
Шерик адрур Чаз УчвӀан,
Дердериз дарман апӀрур
Адар ухъуз гъадмутӀан.

Гъялкъа йивну уч йихъай,
Хил-хлигъ йивну саф йихъай,
Хъял-инжигъвал аьгъ дапӀну,
Сар-сариз гъардшар йихъай.

Мажлисарин шагъ ву му,
Расулиз бахшант ву му,
Аллагъ Учв Сар хъувализ
Тявгъид убхъру гъаб ву му.

Расулин мажлис ву му,
Шафайиз фир'яд ву му.
Аьжаб иман агълийиз
Дерди-гъял, лезет ву му.

Расулин мажлис ву му,
Ташбигънаъ ялгъуз ву му.
Саиларин хил бисру
Аллагъдин гъапу ву му.

Гъач Худайин гъапдик куч,
Эй саил, яв унтӀак куч.
Тубакар йихъ, уягъ йихъ,
Аькъибат яв мапӀан пуч.

ОН-ЛАЙН

Йиз жилири гъудгнар апӀура, амма гъиччабдиз къаршу ву...

Суал: Йиз гъудгнар апӀуз хъюгъну шубуд йис вуйиз. Амма гъятдиз удучӀвруган, ягълухъ алабхъурдарза. Жилирира гъудгнар апӀура, хъа амма дугъаз узу ягълухъ алабхъну ккундар. Улихънаси узу Шариаьтдиинди палат алабхъури шуйза, хъа гъамус хъанара шалврарикди лицураза. Му гъялнаъ фици духъну ккундуш, аьгъдарзуз. Насигъят тувайчва!

Аьлимдин жаваб: Гъиччаб алабхъувал Аллагъу Тааьлайи фарз дапӀна. Эгер яв жилир гъиччабдиз къаршу вуш, уву дугъахъ хъебехъну ккундар, гъаз гъапиш гъядисдиъ дупна: «Аллагъдиз ﷻ аьссивал дапӀну Дугъу халкъ гъапӀдарихъ хъпехъувал адар» (лигъ «Муъжаму аль-Кабир Тпабарани», №381). Аллагъу Тааьлайин амрар тамам апӀували инсандиз гъаму дюн'яйиьра, Аьхиратдиьра уж'вал шулу.

Психологдин жаваб: Му читин месэла ву. Саб терефнаан Аллагъдин ﷻ разивал жилирин разивалиан ву, хъа жара терефнаан – жилирин тӀалабар Аллагъдин ﷻ къанунариз къаршудар ву. Му дюшюшдиъ гъялак дархъиди, вари терефариан дилигну, хъасин саб гъюкум адабгъну ккунду. Сабпи нубатнаъ аьгъю дапӀну ккунду, гъаз

яв жилириз уву гъиччаб алабхъну ккундарш. Дугъан жюрбежор себепар хъуз мумкин ву. Уву гъиччаб алабхъган, дугъаз увухъди гъягъюз начди хъуб мумкин ву, дустари фу фикир апӀур кӀури. Хъа му себепар имандиан асиллу ву. Эгер инсандин иман ижмиб вуш, дугъу сарин фикризра дилигди, Аллагъдин ﷻ къанунар тамам апӀиди. Жилирихъди му суалнан гъякънаан кӀваантӀан гаф – чӀал апӀин, ва фти дугъаз манигъвал апӀураш,

аьгъю апӀин. Дугъу гъякъ вуйиганси даркӀузра мумкин ву, амма эгер кӀваантӀан гаф-чӀал гъапӀиш, мянфяаьт хъибди. Эгер мидканра кюмек дархъиш, жара себепназ дилигну ккунду. Шариаьтдизра къаршу дару ва яв жилиризра къабул шлу жюрейин палат гъадабгъ. Му ляхинра читин хъибди, иман ижмиб дарш, гъаци вуйиган, диндикан вуйи китабар гъадагъну, урхуз тув. Учву мясляаьтнахъна гъюр кӀури, умуд кивраза.

Назмар

Суал: Багъри чӀал'инди Пайгъамбарикан ﷺ кадагънайи назмар мавлиддиъ урхуз хай шулин?

Жаваб: Мавлид апӀувалин мурад-метлеб Пайгъамбарин ﷺ тяриф апӀувал вуйихъ. Ухъу аьраб чӀал'инди урхру байтарра Пайгъамбарин ﷺ тяриф апӀури дидикнайидар ву. Хъа ихъ багъри чӀал'инди урхуруш, дидканра аьхю мянфяаьт а, гъаз гъапиш аьраб чӀал'инди вари гъаври шулдар. Гъаци вуйиган, багъри чӀал'инди назмар урхувалиъ аьхю мянфяаьт а.

Ургуд йисаь айи мягърам

Суал: «Узхъан, сафариз гъягъруган, йиз ургуд йисаь айи балихъди гъягъюз шулин?»

Жаваб: «Мягърам – думу Исламдиъ узхъан дугъаз швушвди гъягъюз даршлу кас ву, яв байра увуз мягърам ву. Амма дугъахъди узхъан сафариз гъягъюз шулдар, гъаз гъапиш мягърам хъайивалин мурад-метлеб яв хатӀасузвал ву, хъа ургуд йисаь айирихъан увуз лайикъ вуйи хатӀасузвал убхъюз шулдар.

Швушв апӀуз ккундузуз

Суал: «Узу швушвди хуз ккайи шуран адаш кечмиш гъахъну, хъа думу шуран гъардашра а. Узуз гъеебхъунзуз, 90 км артухъ жара йишваз гъушиган, шуран вали гъадму йишван

имам шулу кӀури. Узуз гъеебхъуб гъякъ вуйин?»

Жаваб: «Эгер шуран адаш, аба адарди вуш, дугъан вали гъардаш шулу, гъит думу гъардши чан чи швуваз туври».

– Дишагълийин заан къвант'ниин шлу ч'ларар удут'уз хай шулин? Эгер дурадур удут'урдаш, жиларин сумплариз ухшар ади шулу.

– Машнак кайи ч'ларар удудуб гъярам дап'на. Дици ап'рудариин Аллагъу Тааьлайи няня алап'ну. «Сагъигъуль Бухарийиъ» (5587) ва «Сагъигъуль Муслимдиъ» (2122) Аьбдулла ибн Мас'удихьан вуйи гьядисдиъ дупна: «Аллагъди ﷺ таутировкйир ап'рудариинна думу къун ап'рудариин, ч'ларар удудрудариинна думу къун ап'рудариин няня алап'ну...» Амма му гьядисдиинди дишагълийиризи мужри ва сумплар шлу йишвак гъахи ч'ларар удудуз ихтияр а. Дурадур удудуб гъярам дар, гьятта ужуйира кмиди ву. («Фикъгъуль мангъажий», 1 том, 530-531-пи машар).

– Багъа жюрейин гьванарикан кадагнайи гъаб-гъажакъ ишлетмиш ап'уз ихтияр айин?

– Ухьуз аьгъюганси, гьизилин ва арсран гъаб-гъажакъ ишлетмиш ап'уз ихтияр адар. Хъа багъа гьвандикан кадагнайидарикан к'уруш, Шариатдиъ дурадур гъярам дап'надар, гъаз гъапиш мицдар гьванариз гъярам адар. Хъа Шариатдин къанундиъ дупна: гъярам адруб вари ихтияр айиб ву. Яни, эгер мицдар гьванарикан кадагнайи гъаб-гъажар гъярам дарш, дурадур гьизилихьди теубра герек адар («Фикъгъуль Мангъажий», 1 том, 520 маш).

– Хпири жилиризи т'лакъ тувуал мажбур гъап'нуш, думу гъакъ вуйиб шулин?

– «Буг'ятуль Мустаршидин» китабдиъра мициб суал а, ва дидиз гьамциб жавабра дибик'на. Эгер т'лакъ тувбалан къялахъ жилири думу ляхниз хпири мажбур гъап'нузу к'уруш (месэла, дугъу думу т'лакъдин гафар текрар ап'айизкъан къурттарихьан гьидиснуш, ясана саб йишваъ аьну хъякьнуш, ясана, саб жара ч'уру ляхин ап'урза к'ури, гуч'ар къаьнуш, хъа жилир учв гьюрматлу кас хьубаз лигъну уч му писваларихьан уьрхюзра шулдар, хъа хпириз чав гъапи писвал ап'уз мумкинвалтра аш), мициб т'лакъ гъякълуб шулдар (Буг'ятуль Мустаршидин», 284 маш). Хъа хпири жилиризи саб жюрейин ч'урувалра дарап'ди, гуч'ра ккадрап'ди т'лакъ къун гъап'ган, жилири т'лакъ туввиш, думу гъакъ вуйиб шула.

– Узу шубубан швувахъ гъахир вуза. Йиз сарпи жилири, авария дубхьну, кечмиш гъахьну, къюрпирхьди хасиятар саб гъахьундар. Хъа шубурпир, гъазанжариз гъушган, кечмиш гъахьну. Гьамциб суал арайиз дунфайиз: Гъаму шубур жилирикан узу фунурихьди Аьхиратдиъ хьиди?

– Табаранийихьан вуйи гьядисдиъ дупна, Пайгъамбарихьан ﷺ гьерхну: «Я Аллагъди ﷻ Гъагнайир, эгер дишагъли къюб, шубуб, ясана юкъуб ражари швуваз гъушуну ва кечмиш хьпан къялахъ думура дугъан жиларра женнетдиъ гъахьши, думу фунурихьди хьиди?». Пайгъамбари ﷺ гъап'ну: «Дугъаз дурадурикан сар ктагъуз мумкинвал тувди. Дугъу хасиятнан варит'ган ужур ктагъиди ва пиди: «Я Аллагъ ﷻ, му кас дюн'яйиъ ужуб хасиятнанур вуйи, узу мугъаз швушвди тув» («Фатаваль Гьядисия» 91 маш).

– Ухьуз аьгъюганси, Исламдиъ т'лакъ тувуал хай шлу ляхнарикан Аллагъдиз ﷻ варит'ган даккниб ву. Гъамдиан аьгъю шулаки, думу ляхниз чалишмиш хьузра ихтияр адар. Магъа йиз хпири чуччу учу, жара ап'уз к'ури, гизаф зегъметар зигура. Йишайчва, мицдар ксариз фициб жаза хьибди?

– Пайгъамбарин ﷺ гьядисдиъ дупна: «Т'лакъ тувуализ кюмек гъахири эгер туба дарапиш, дуг'ин гъаму дюн'яйиъра, Аьхиратдиъра Аллагъу Тааьлайин няня хьибди ва Дугъан хьюлаккра хьиди. Дицириз жегъеннемдин гьванарихьди аьзаб тувди» («Фатаваль Гьядисия», 311 маш).

– Мани штухьди гьудгнин жик'уз хай шулин?

– Мани штухьди гьудгнин жик'уз шулу, хъа уб'уру штухьди жик'уб карагъат ву («Мангъажуль Къавим»).

– Сумчриъ ялхьван ап'уз хай шулин?

– Сумчриъ шадвал улупну ккунду. Амма Шариатди улупнайи гъялал сьргъятарилан улдуч'вну ккундар. Хъа ихъ сумчрарифи фици шулу? Жиларна дишагълийири лижагъ гъяйи марччарси гьидикьну ялхьнар ап'ури шулу. Му Исламдиъ гъярам дап'найи ляхин ву. Эгер жилиризи жара дишагълийин улариъди лигузкъан ихтияр адарш, дугъан гъякъвал уьбхюри, хъа фу пуз шулу, ялхьан ап'урайи вахтна дугъахьинди жилар лигруган? Шариатдиинди сумчир ап'увал сунна ву, амма думу ап'руган гъялалинна гъярамдин сьргъятар дюрхну ккунду.

ДАГЕСТАНСКИЙ ИСЛАМСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

И МЕДРЕСЕ ИМЕНИ ШЕЙХА МУХАММАД-АРИФА

Объявляют прием абитуриентов на очередной 2011/12 учебный год

Цель обучения – подготовка специалистов со средним и высшим профессиональным религиозным образованием по направлению «культура исламского вероисповедания» квалификации «священнослужитель исламского культа».

ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ОБУЧЕНИЯ:

- ✓ в медресе – 3 года.
- ✓ в Дагестанском исламском университете – 5 лет.

ПЕРЕЧЕНЬ ДОКУМЕНТОВ:

- ✓ нотариальная копия документа об образовании;
- ✓ копия паспорта – 2 шт.;
- ✓ фотокарточки размером 3x4 в количестве пяти штук;
- ✓ медицинская справка Ф 086;
- ✓ прививочный сертификат Ф 156/93-у;
- ✓ рекомендация от преподавателя, осуществляющего религиозное обучение, либо от руководителя мечети (имам), расположенной по месту жительства абитуриента.

г. Махачкала, ул. Дахадаева, 136

Наш адрес:

тел.: 8 (8722) 67-55-08

– Ариш-вериш ап'ури, узу инсанариз терезариин куч'лар гъап'унза. Гъамус узу фу дап'ну ккунду?

– Эгер сар касди терезаринди куч'лар гъап'нуш, дугъу къан дарап'ди туба дап'ну ккунду. Туба ап'увал гъапиган, уву куч'ал дап'ну дугъан мутмуикан гьибтуб дугъахьна къялахъ дап'ну, къвант'ган Аллагъдикан ﷻ аьфв ап'увал къун дап'ну ккунду. Эгер уву куч'ал гъап'у кас агуз шулдарш, яв куч'аланан къадарнагъди гъадрарин ч'вурнахьан садакъа тувну, Аллагъдикан ﷻ аьфв ап'увал къун дап'ну ккунду («Фатгъуль Аьллам»).

Рузнама

Декабрь

Йигъ	Гьиринд. Ас-Субгъ.	Ригъ гьудуб.	Лисундин Аз-зугър	Гьаркъван. Аль-аьср	Лавлан. Аль-Магъриб	Хьит'ирхь. Аль-гъишаъ
1	6:21	7:58	12:45	15:00	17:20	18:52
2	6:22	7:59	12:45	15:00	17:20	18:52
4	6:24	8:01	12:46	15:00	17:19	18:52
6	6:26	8:03	12:47	15:00	17:19	18:52
8	6:27	8:05	12:47	15:00	17:19	18:52
10	6:29	8:07	12:48	15:00	17:19	18:52
12	6:30	8:08	12:49	15:00	17:19	18:53
14	6:32	8:10	12:50	15:01	17:19	18:53
16	6:33	8:11	12:51	15:01	17:20	18:54
18	6:34	8:13	12:52	15:02	17:21	18:55
20	6:35	8:14	12:53	15:03	17:21	18:55
22	6:36	8:14	12:54	15:03	17:22	18:56
24	6:37	8:16	12:55	15:05	17:23	18:58
26	6:38	8:17	12:56	15:06	17:25	18:59
28	6:38	8:17	12:57	15:08	17:26	19:00
30	6:39	8:18	12:58	15:09	17:28	19:02

Мялумат

Дагъустандин Огни шагърин К'улин ми-стан багахъ Халид шагъ аль-Багъдадийин ч'вурнахъ хъайи медресе ачмиш дап'на. Медресейин ч'вур «Канзуль илм» («Илмин хазна») ву. Медресейиъ аьгъювалар гъадагъуз ккуни мусурман гъардшариз теклиф ап'урача. Медресейиз 14 йислан артухъ яш дубхьнайидар къабул ап'ура.

Душваъ суткайиъ 3 ражну пулсузди ип'руб ва дахъру йишв тувра. Лазим вуйи документар: - паспортдин копия; - аттестатдин копия; - шиклар (3Х4) - 5 шикил; - медсправка, ф. № 086; - гъяламарин сертификат, ф. 156 / у- 93; - имамдихьан вуйи теклифнан кагъаз.

Гьюрматлу мусурман гъардшар ва ч'йир!

Нагагъ учвуз ихъ мусурман диндихьди аьлакьалу вуйи месэлийрикан гъаври адруб гьерхуз ккундуш, ясана «Ассалам» редакцияйиз вуйи суал аш, зенг ап'инай: 8-988-429-26-42
Учхьан шлубдин, иншаАллагъ, учу кюмек ап'идича ва ичв гьулулугъар тамам ап'уз чалишмиш хьидича.